

Source 1

שבע ברכות

1. ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.
2. ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם, שהכל ברא לכבודו.
3. ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם, יוצר האדם.
4. ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, וחתקין לו ממו נני עד עידך. ברוך אתה ה', יוצר האדם.
5. שوش תשיש ותגלו העקרת, בקבוץ בניה לתוכה בשמהה. ברוך אתה ה', משמה ציון בבניה.
6. שמח תשמה רעים האחובים, כשמחך יצירך בן עדן מקדם. ברוך אתה ה', משמה חתן וכללה.
7. ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם, אשר בראשו ושמחה, חתן וכלה, גילה, רנה, דיצה וחדרה, אהבה ואחותה ושלום ורעות. מהרה, ה' א-להינו, ישמע בערי יהודה ובಚוצות ירושלים, קול ששון וקול שמהה, קול חתן וקול כללה, קול מצהילות התנינים מהפחים ונערבים ממשתה נגינתם. ברוך אתה ה', משמה חתן עם הכללה.

Source 2

ירמיהו פרק לג'(ז) והשบทי את-שבות יהודה ואת-שבות ישראל ובנותיהם כבראשנה:
(ח) וטהרתים מכל-עונם אשר חטא-לי וסלחת-לי מכל-כל-עונותיהם אשר חטא-לי ואשר
פשעו ב-י: (ט) והיתה לי לשם ששון לתחלה ולתפארת לכל גויה הארץ אשר ישמעו
את-כל-הטובה אשר אני עשה אתם ופחדו ורגנו על כל-הטובה ועל כל-השלום אשר אני
עשה לה: (י) כה אמר ה' עוד ישמע במקומות-זהו אשר אתם אמרים הרבה הוא מאין אדם ומאיין
בכמה בערי יהודה ובಚוצות ירושלים הנשומות מאין אדם ומאיין יושב ומאיין בהמה:
(יא) קול ששון וקול שמהה קול חתן וקול כללה קול אמרים הodo את-יה' צב-אות כי טוב ה'
כ-יעולם חסדו מבאים תודה בית ה' כי אשיב את-שבות-הארץ כבראשנה אמר ה':

Translation: 7. And I will cause the refugees from Judah and the captivity of Israel to return, and will build them, as at the first. 8. And I will cleanse them from all their iniquity, by which they have sinned against me; and I will pardon all their iniquities, in which they have sinned, and in which they have transgressed against me. 9. And it shall be for Me a name of joy, a praise and an honor before all the nations of the earth, which shall hear all the good that I do to them; and they shall fear and tremble for all the goodness and for all the prosperity that I provide to it. 10. Thus says the Lord; Again there shall be heard in this place, which you say shall be desolate without man and without beast, in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, that are desolate, without man, and without inhabitant, and without beast, 11. The voice of joy, and the voice of gladness, the voice of the bridegroom, and the voice of the bride, the voice of those who shall say, Praise the Lord of hosts; for the Lord is good; for his mercy endures for ever; and of those who shall bring the sacrifice of praise to the house of the Lord. For I will cause to return the captivity of the land, as at the first, says the Lord.

תפלות ערבית לליל שבת

Source 3

עניני ברכת חתנים מאת הרב משה דב וולנר – זכור לאברהם תש"ס, תשכ-תשכא

זה מה שאמר ר'ח הנהנה מסעודת חתן מהבשר ויין של הסעודה הגם שאפילו שנחנה בדבר קל כנ"ל שקיים בזו מצות הכנסת כליה מ"מ מכיוון שאין שירה זומרהiani וายนנו ונשמע קול שמחה הרי מזולז בכוונה שהקב"ה ברך את ישראל שלא רק שמחה של בני ערי יהודה ישמח אותם אלא שישמע קול שנון ושמחה ויתאגדו ויתאחדו יחד בקהל שירה זומרה להקב"ה.

לפי"ז במקומות שנוהגים לשמח חתן וכלה בתזמורות של כל שיר יש לשמחם בכל שיר. אבל אולם ייש גם לשמח בשירה זומרה ובתקודים באמונה שיקום בנו הבתחת הקב"ה שלא רק יבנו ערי יהודה אלא עוד ישמע קול שנון ושמחה וישמעו הוריו לה.

Translation: That which R. Chanael wrote that someone who enjoys the meat and wine at a Sheva Brachos celebration even though he is enjoying something that he might normally eat at his own meal, he still fulfills the Mitzvah of welcoming a bride. Nevertheless, if there is no song at the meal and no one raises their voice in joy those present are denigrating the blessing that G-d bestowed upon the Jewish People that not only will we be joyous from the joy of witnessing G-d causing the rebuilding of the Beis Hamikdash, but we will also be joyous when we hear the sounds of the simcha of those who will marry at that time when we will unite together to sing songs of joy to G-d. Therefore, in places where it is the custom to entertain the bride and groom with musical instruments, we should entertain them in that manner but in any event, we should also entertain them with songs and dancing as a show of faith that G-d will honor His promises that not only will the physical buildings of Yerushalayim be rebuilt but also the sounds of joy will once again be heard and we will acknowledge G-d.

Source 4

הפיוט "לכה דודי" – רבי שלמה הלוי אלקבץ – עיון ודרבי הוראה מאת ד"ר אסתר מלחי הולוג לספרות מכללה ירושלים¹

לכה דודי לך ראת כליה
פni שבת נקבלה

הбиיטוי: "לכה דודי לך ראת כליה" מקורה במנהגם של שני אמוראים תושבי הגליל רבי חנינא ורבי ינאי היו נהוגים להתעטף בבדים נאים בערב שבת ולומר "בואי כליה" (חניתא) וכן "בוא ונצא לך ראת שבת המלכה" (ננא).

המדריך
שי הטורים הראשונים הפותחים את הפיוט נקראים "מדריך"
וזאת מבנה המייחד של שיר האזור.

לכה דודי לך ראת כליה
פni שבת נקבלה

"מדריך" זה מהו מעין פזמון חוזר, כיון שהמתפללים חוזרים עליו בסוף כל מחרוזת. במאה הט"ז, כתורת הקבלה פרחה, היי המקובלים יוצאים לשבת כפי שמקבלים כליה או מלכה. הם יצאו לשדה או לעזרת בית הכנסת, ושם הקבילו את פni שבת המלכה.

מדוע עשו זאת? אולי נטלו דוגמא מיצחק אבינו שיצא לשוח בשדה לפנות ערב (בראשית כד).

החן קורא למתפללים "דודי" על דרך יינוי האחוב בשיר השירים. הדוד הוא אם כן נסوت ישראל, החתן המשמש בעצם כבן זוגה של השבת הכללה – המלכה. בערב שבת יוצא החתן להקליל את פni הכללה השבת. והחן, מחרוז (את קהל המתפללים) לקבל את פni הכללה-השבת.

בראשית רבה יא' נאמר –

1. The full article can be accessed here: <http://www.daat.ac.il/daat/sifrut/maamarim/leha-dodi2-2.htm>

תפלת ערבית לליל שבת

תני רבי שמעון בר יוחאי:
אמרה שבת לנוּ הקב"ה. "ריבוננו של עולם, לכולן יש בן זוג ולי אין בן דוגא
אמר לה הקב"ה: הכנסת ישראל הוא בן זוגך!"

(בשיר השירים - הדוד הוא הקב"ה והכליה היא הכנסת ישראל).

לכה דודי לרבי שלמה אלקבץ ניתוח ומקורות

מחוזות א'
שמור זיכר בדבאו אַסְד
השימען אל פָּטִיםְד
ה' אַסְד אַשְׁמוֹ אַסְד
לשם ולתפארת ולתלה לָה

"שמור זיכר בדבאו אחד" - בעשרה הדברים שבפרשנ"ת "תורה" כתוב: "זכור את יום השבת", ובפרשנ"ת "ואתהן" שבchososh דברים כתוב: "שמור את יום השבת". מפרש רשי על פ"ת התלמוד (שבועות כ) "זכור ושמר בדיבור אחד נאמרו". הפישן הקדים את "שמור" ל"זכור" לצורך האקרוסטיכון.
אנשי הקבלה רואו בשמור רמז ליום השבת. לכן "שמור" מופיע לפני "זכור".

"זכור את יום השבת לְקָדְשָׂו" כרך ציווה ה' והמשיע לנו בעשרה הדברים.
"אל המיחוד" הוא האל שאומרם עליו ב- "שמע ישראל ה' אחד" שהוא אחד ייחיד בעולם.
"ה' אחד ושמו אחד" - על פי זכריה יד ט: "והיה ה' על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".
"לשם ולתפארת ולתהייה" - על פי דברים כו, יט: "וילתנער עליו על כל הגויים אשר עשה לתהילה לְשָׁם
ולתפארת".
בחומש דברים ה' משבח את עם ישראל, ובפיוט נעשה היוףוך: עם ישראל משבח את ה'. ה' שהוא אחד
ויחיד מפאר ונורא.

מחוזות ב'
לְקָרְאָת שְׁבַת לְכָדְעָה
כִּי הִיא מִקְרָא בְּקָרְבָּה
מִרְאָשׁ מִקְדָּם נִסּוּחָה
סֻפֶּר מֵעֶשֶׂה בְּמִפְשָׁבָה תְּחִלָּה

שוב מהמן הפישן את קהל המתפללים, או את "החתון" - הכנסת ישראל - מוחפעם בלשון רבים, ללכת
ולתקביל את פניו השבת.
"לְכָדְעָה" - על פי ישעיה ב', ה- "בית יעקב לוּנוּךְה".

השבת היא **מקור הברכה**. בשמות כ, יא כתוב: "על כן ברך ה' את יום השבת", מהי ברכה זו?
המפרשים מבאים שרברכה זו היא אור פניו של האדם. רаб"ע מפרש שהאדם מקבל בשבת חכמה
נאצלה יותר מבאים חול. הברכה בשבת היא מעין הברכות והיא יסוד עולם. מן השבת המבורכת
מתבירכים כל ששת ימי החול.

"מִרְאָשׁ מִקְדָּם נִסּוּחָה" - על פי פרקי דברי אלעזר ג', השבת קדמה לבריאות העולם (לפני הבריאות
היתה מנוכה). לעומת, לפני הבריאות הייתה מנוכה.

"סֻפֶּר מֵעֶשֶׂה בְּמִחְשָׁבָה תְּחִלָּה" - השבת עלתה במחשבה תחילת לפני המעשה, למורת שבפועל, היא

תפלת ערבית לליל שבת

הוגדרה ונעשתה בסוף הבריאה.

מחוזות ג'

מקדש פָּלָר עיר מלוכה
קוֹמִי צַיִן מְטוּרָה סְפָּרָה
רַב לְגָר שְׁקָת בְּשֻׁקָּק בְּכָא
וְהָא יְסֻמּוֹל עַלְגָּר פְּטָלָה

למרות שבמקור הופיע עמודת השבת, מכל מקום היא משמשת לושא מרכז עתיק בפזמון החוזר ונחלש מחרוזות, בשתי מחרוזות ראשונות ובמחרוזת האחרונה. השבת מהוות מוקד ומסגרת חשובה לפיווט, אולם בלב הפיטוס, קיים נושא נוסף, והוא תקומה ירושלים וגאותה של ישראל. בזכות שמירת שבת "אגאל ישראל. במסכת שבת קי"ח כתוב:

"**אמר רבי שענן בר יוחאי אלמל' משמרין ישראל שני שבתות כהלכתן מיד נגאלין.**"
יש, אם כן, קשר בין השבת לאגותה של ישראל.

"**מקדש מלך עיר מלוכה.**" הפיטון פונה אל ירושלים, והוא לה התגער מצערת מחורבנה והристותיה, כיוון שבניה גלו ומעורר גלות ביבנה.

"**מקדש מלך.**" הכוונה לבית בית המקדש, ובהרבה לירושלים וישראל.

"**עיר מלך.**" היא עיר של מלך המלכים, היא ירושלים שבה השיכון ה' את שכינתו.
מחוזות זו, מחוזות ג', עד מחוזות ח', דין הפיטון בנושא הגאותה.

"**מקדש מלך עיר מלוכה.**" על פי עמוס ז', יג. במקורה "מקדש מלך ובית מלוכה". הכוונה דווקא למקדש עבודה זרה ולמלך העבד עבודה זרה. בפייטון הפק הפיטון את הנושא ואת הכוונה לירושלים ולעבודת ה'.

"**קוֹמִי צַיִן מְטוּרָה הַפְּרִיכָה.**" ההיפה מצירה את הערים סדום ועמורה (בראשית יט') שה' הפך בغال מעשיהם הרעים של ישבוין. רק לוט ניצל מן ההיפכה, שנאמרו: "ישלח את לוט מטהר ההיפכה בהפוך את הערים אשר שב בה לוט" (בראשית יט, כט').

צער הגלות נדמה כאן להיפכת סדום ועמורה, ובכל זאת הפיטון קורא למקדש, לירושלים ולישראל לצאת מן החורבן ומהגלות.

"**רב לְרַבָּת בְּעֵמֶק הַבָּכָא.**" הפיטון מושך לבקש מירשלים לצאתמן המהרס, כי די לה להיות בגאות. היכינו "עמק הבכא" - לשון בכוי, על פי תהילים כד, ז' - "עובי בעמק הבכא מעין ישיתתו".
עמק הבכא- عمק גיהנום שב מותי"רים כמו ביסורי הгалות.

"**וְהָא יְחֻמּוֹל עַלְגָּר חַמָּה.**" הקב"ה יرحم עליך ירושלים או ישראל.

"**יְחֻמּוֹל עַלְגָּר.**" על פי ירמיהו טו, ה' - "כִּי מַיְחֻמּוֹל עַלְגָּר יְרוּשָׁלָם?" התשובה היא: הקב"ה יرحم על ירושלים הנחרבת, ועל ישראל שבגלות, ושלח את משה בן דוד (על פי ישעיה א', א') - "וַיֵּצֵא חֻטָּר מְגֻעָּשִׁי וַיַּצֵּר מְשֻׁרְשָׁי יִפְרָה".

הפיטון מאמין בגאותה, ולכן הוא שמה וմדבר באמונתו ובתקווות הגאותה שבו גם את ציון וירושלים. השמהה מתפרקת ומתחזקת במחרוזות ח' - ט', מחוזות המסימנות את הפיטוס בינהם אופטימית של גאותה ושמחה.

מחוזות ד'

תפלת ערבית לליל שבת

התנערן מעפר קומי
לבשי בגד תפארתך עמי
על ידך יש בית פלקיי
קרבה אל נפשי גאליה

"**התנערן מעפר קומי**" - המשורר פונה לירושלים, או לאומה, וקורא לה להתנער מעפר אבלה, והוא מnochם אותה כי שעשה "שעה הנביא בפרק נב'-

"**עיר עורי לבשי ערך ציון, לבשי בגדי תפארתך ירושלים...**" התנערן מעפר, קומי שבי ירושלים". התמונה של נערה מעופרת בעפר היא מתאפייה עם ישראל האבל על חורבן ארצנו ועל גלותנו.

"**לבשי בגדי תפארתך עמי**" - בלשון נקבה. על דרך המשל שישראלי היא הכללה, והקב"ה הוא הדוד האהוב. שמחת הגאולה מעצימה את השמיחה לקרה קבלת השבת והמלכה. כך מתקשרות הגאולה לשבת, התקווה לאוזלה הקרבה אפשרות לפיטין לשמה שבשת למרות חורבן ירושלים.

"**על ידך יש...**" - הגאולה תתגשם על ידי המשיח מזרעו של דוד בן יש".

"**קרבה אל נפש גאליה**" - על פי תחילם סט', יט' שם כתוב "קרבה אל נפשי גאליה למען איבי פדע" (זהו שיבוץ מלא). הפיטין מבקש לקרב את הגאולה או הפיטין מצטט את כניסה ישראל המבקשת שהקב"ה יקרב את גאותה.

מחוזות ה'
הטעורי התעורי
פי באורך קומי אור
עיר עורי שיר דברי
כבד ה' עליך נגלה

הפיטין מושך לעוזד את ירושלים, או את כניסה ישראל, שתתעורר, כי או ר הגאולה הגיע, וכי כבוד ה' שגלה ממנה נגלה שוב אליה.

"**התעורי התעורי**" - על פי ישעהו נא', יז- "התעורי התעורי קומי ירושלים".

"**קומי אורי כי בא אורך**" - על פי ישעהו ס', אל-, קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עלייך זרחה".

"**עיר עורי שיר דברי**" - על פי שירת דבורה (שופטים ה', יב') "עיר, עורי דברי שיר".

"**כבד ה' עלייך נגלה**" - על פי ישעהו ס', אל- "וכבוד ה' עלייך זרחה".

הפיטין מתרגש, ובאמונתו הדזלה לאוזלה הקרבה והוא מדליק בהתלהבותו את עם ישראל ולכך הוא קורא פעמיים בקראה נרגשת כפולה, התעורי התעורי מאבלן ומצער ירושלים. עורי עורי מתדרמת יאושך כי הנה, ממש, אוו של משיח בא.

רובה מילות מחוזות זו שאלות מתוך בעיות הנחמה בישעהו.

מחוזות ז'
לא קבוש ולא תכלמי
מה תשוטופתי ומה פסמי
בר יפסו עמי עמי
ונכettaה עיר על תלה

"**לא קבוש ולא תיכלמי**" - לאחר שהפיטין קרא לכניסה ישראל וירושלים להתנער מאבלן הוא אומר להן

תפלת ערבית ללילה שבת

ממה להימנע.

"לא תבושי ולא תיכלמי" - על פי ישעיהו מה', ז'- "לא תבושו ולא תכלמו עד עולם" עד. לאחר הגאולה לא תהיה סבה לירושלים או לכנסת ישראל להוביש בשל הליבות שבה הייתה.

"מה תשתחוח ומה תחמי" - על פי תהילים מב, ו- "מה תשתחוח נפש ותחמי עלי הוחיל לאלהים כי עד אודנו ישועות" כמו בטהילים, שם המשורר קורא לנפשו להתעדד ולהאמין בה' שישועה, כך מעודד הפיטן את כסות ישראל וושאלו מזע את כפופה ונרגשת? הרי בר' ישראל יתגוננו עם ישראל והרים תשוקנה.

"ובננתה עיר על תילה" - על פי ירמיהו ל', יח', ירושלים תיבנה על תל חורבותיה.

"עニー עמי" - העם המצו בגולה הוא פגוע ועני והוא ימצא מחסה בירושלים וישראל שיבם מחדש.

מחוזות ד'

בפני למשפה שאסוי

ונסיקו כל מבליעך

ישיש עלייך אלתיך

בשימוש סמן עלי כליה

הפייטן מותאר מצד אחד מה יקרה לעמים שפגעו בישראל ומצד שני- את הקרבה המחוותשת בין הקב"ה לעם ישראל.

"והי למשיסה שוסיר" - על פי ירמיהו ל, טז: "והי שאסיך למשיסה".

שוה = ב חז, שלל, גזל.

"ורחקו כל מבליעך" - על פי ישעיהו מט, ייח'-יט: "שאי סביב עיניך וראי כולם נקבעו באו לר... ורחקו מבליעיך". האויבים שנגסו בר' "ובלעו" אותו יתרחקו מועליך ולא פגשו בר' עוד. במקום זאת, ישיש עלייך אלוקיך.

"ישיש עלייך אלוקיך כמושח חתן על כליה" - על פי יהושע סב, ה'... "מושח חתן על כליה ישיש עלייך אלוקיך". ישמח בר' אלוקיך כפי שהחutan שמח על כלתו. זה אחד הפסוקים שביהם ישראל נקראו "כליה" ביום "החתונתה" אלו ימי המשיח.

מחוזות ח'

במין אשמאל פפראצי

ואת ה' פערץ'

על זיך און פרא

וישקסתה וג'לה

מה יקרה בבוא הגאולה? עם ישראל יתربה ויפורץ מזרחה ומערבה צפונה ודרומה. המשורר נוקט בלשון ימין ושמאל.

"ימין ושמאל תפראצ'" - על פי ישעיהו נד, ג': "כ' ימין ושמאל תפראצ' זורע גיים ירש וערים נשומות ישיביכ'". כמו בנבואת ישעיה, בבוא הגאולה, עם ישראל ישב לארציו יתربה ויפורץ את השממה ויקים ערים רבות.

"זאת ה' תעורייז'" - כנסות ישראל תנכד ותעריץ את ה' ותאמין בו.ומי יניח את העם בתקופת הנחרות זו, תקופה שבה העם ישוב אל ארציו ואל אלוקיו?

"על יד איש בן פרץ" - זהו המלך המשיח מזרע דוד ובכמי פרץ בן יהודה. "על יד איש בן פרץ"- דומה ל"על יד בן ישע בית החלמץ". בן ישע מבית לחם הוא דוד המלך.

תפלת ערבית לליל שבת

"ונשמחה ונגילה" - כמו "נגילה ושמחה בר"- שיר השירים א', ד' המתאר את הדוד ואת האהובה המשמחים ביחד.

עד כאן דzon נושא גאולה ישראל בתקופת משה השבת. מכאן חזרה הפייטן לנושא שב פתח: קבלת השבת, ומכאן הוא פונה לשירות אל השבת - "בואי בשלום".

מחוזות ט'

בואי בשלום עשרה בכללה
גם בשכחה נ█בלה
תוך אמוני עם פָּגַלְתָּה
בואי כליה בואי כליה
לכה דויד לקראת פלָהָה
פָּנִי שבת נ█בלה

"בואי בשלום עטרה בעלה" - הפייטן קורא לשבת - בואי בשלום השבת המהווה עטרה לבעה. הכנסת ישראלי היא "בן זוג" של השבת. השבת היא כתר, עטרה לישראל. ישראל מתכבדים בשבת. הדיזוג בין השבת לישראל הוא החיבור המשולם בויתר.

"**בואי בשלום**" - מה עניין שלום לשבת? התשובה היא שהאדם נה מעמלו בימות החול יגע ונפשו ושבת נפשו נרגעת כהה שלמה ומפניות עם עצמה וסביתה.

"**גם בשמחה ברינה ובצלה**" - כפל המשורר ושילש את השמחה בעת שהשבת מתקרבת אל ישראל בעלה.

בספר "הזהור" נמצא מאמר על השמחה בשבת כך:

"יום זה - שמחת עליונים ותחתונים, הכל שמחים בו"
"באותה נשמה יתירה שכחים כל עצב וחימה ולא
תימצא לדב מדוחה למעלה ולמטה".
"אם הוא עצוב בחול יאה שמח בשבת".

"תוך אמוני עם סגולה" - עם סגולה הוא עם ישראל וזהת על פי הפסוק מספר שמות יט' - "והיitem ל' סגולה מכל העמים". עם סגולה זה מאמין באמונה שלמה באלויקו ובתוך השמחה הרבה הזה והאמונה השלמה בקב"ה

הפייטן קורא לשבת:

"בואי כליה, בואי כליה,
בואי כליה שבת מלכתא".

בסוף המחרוזת الأخيرة חוזר הפייטן אל תחילת הפייט:

"לכה דויד לקראת כליה
פָּנִי שבת נ█בלה"

כך נוצרה מעגליות. הפייטן חתם במה שהתחילה: בקבלת שבת, בכילה ובמלכה.

המחרוזת الأخيرة מהוות את שי הופיע בה מגע המותפל אל השמחה ואל שלמות הדתית כאשר השבת המלכה מתקרבת אליו והוא מקבלה בשמחה ובקדושה.